

BRAMATOPIN

Roser Reixach

A la Val d'Aran, durant anys hi ha hagut un grup referent per a tots els amants de la música i el ball tradicional: Es Corbilhuèrs, de Lés, creadors d'un planter de músics i investigadors de la cultura popular que han ajudat a divulgar els costums i tradicions d'aquest indret per tota la geografia catalana i més enllà. Des del 2006 hi ha també una altra formació, Bramatopin, que ha fet una aposta semblant amb l'objectiu de revitalitzar totes aquelles cançons i danses que formen part del ric patrimoni aranès, però amb un embolcall que els permeti apropar-les a un nou públic. Els sis membres del grup són Tonho Cuito (violí, flautes, boha gascona, percussions i veu), Maria Vergés (guitarra acústica i veu), Paco Boya (acordió diatònic i veu), Llibert Ribó (viola de roda i flauta irlandesa), Jordi Bardella (baix elèctric) i Anna Geli (guitarra elèctrica, percussions i veu). Tots ells són músics afeccionats ja coneguts per participar en

altres iniciatives però a més hi destaquen dos càrrecs rellevants de les institucions araneses: Paco Boya, que és el Síndic General del Conselh Generau i Maria Vergés, Cap de Cultura i Política Lingüística. Per aquest motiu, des del començament la formació ha estat minuciosament escodrinyada pels seus concitadans i amb la sortida del seu primer disc han aconseguit una llarga gira de concerts que els ha fet ampliar encara més la seva popularitat. Amb Maria Vergés i Tonho Cuito conversem una estona abans de la seva actuació dins el cicle Solc al Lluçanès, a Sant Bartomeu del Grau, després d'una engrescada tarda amb danses araneses.

Com van ser els inicis del grup?

El grup es genera entorn de les festes de Sant Joan, en la celebració que es fa amb la cremada de l'haro, quan es beneeix i s'encén i la gent

balla al voltant. Feia anys que teníem la idea de crear una formació al poble més o menys estable que pogués amenitzar aquesta nit. A partir d'aquí vam veure que la cosa rutllava i vam decidir seguir endavant. Ens adonàvem que el panorama de la música tradicional a la Val d'Aran era pràcticament desert, a excepció de Es Corbilhuèrs de Lés, d'on provenim tres dels components del grup, el Paco, el Tonho i jo mateixa. Hi ha també una cantautora, Llúcia, que es decanta cap a un altre vessant, però res més. Vam creure que calia promocionar d'alguna manera la nostra tradició fent-la més atractiva i de moment ha funcionat. I a part de la motivació musical també hi ha el tema de la llengua aranesa, un patrimoni no només de la Val d'Aran sinó d'arreu, que volem que la gent pugui conèixer.

Actuació al festival de música tradicional de Manresa (Bages).

CEDIDA PER WWW.SBG.CAT

Actuació del grup Bramatopin el 30 de maig de 2009, a Sant Bartomeu del Grau, dins 17è cicle Solc al Lluçanès.

Nosaltres, com he dit abans, hem begut dels Corbilhuèrs de Lés, que és el grup de referència a la Val d'Aran, però també hem de parlar com a model del grup Nadau, d'Occitània, que porta trenta anys de trajectòria, amb una barreja de peces tradicionals i música de composició pròpia, com fem nosaltres.

Quin tipus de repertori oferiu?

Fem música tradicional aranesa adaptada, intentant donar-li un aire més folk. Tenim moltes cançons d'Occitània, des de les Valades d'Itàlia fins al Bearn o la Provença, i cada vegada fem més composicions pròpies, amb un deix tradicional. Hem donat una mica més de marxa a les peces que interpretem. El que hem fet és introduir ritmes més actuals: *country*, influències del pop, de música celta...

Els temes els triem entre tots i l'embrió de la cançó el madura cadascú a casa seva. Llavors a la sala d'assaigs aportem el que podem amb el nostre instrument i la nostra experiència. Fem un treball comú.

Heu seguit algun criteri a l'hora de triar la instrumentació?

Bàsicament hem escollit els instruments que cadascun de nosaltres sabia tocar. Considerem que hem

arribat a trobar l'equilibri entre instruments tradicionals, com la *boha* gascona, amb la guitarra elèctrica o percussions com la *derbouka*, a part que utilitzem flautes, violins, baixos elèctrics, viola de roda...

Fins no fa gaire a la Val d'Aran, l'instrument rei, com a tot el Pirineu, era l'acordió diatònic, que es va anar substituint pel de teclat de piano. D'instruments pròpiament aranesos tenim el bot aranès, la boha gascona, la flauta de tres forats o el tamborí de cordes, que quan hem pogut, els hem anat incorporant progressivament al grup.

El primer disc, *Sarabat d'Aran*, reflecteix bé el vostre directe?

Volem dir abans que res que el disc ha sorgit gràcies a l'ajut fonamental de Pau Donés (Jarabe de Palo), que té una casa allà a la vall. Ell ha estat un veritable puntal a part que ens ha ofert el seu estudi, i igualment volem agrair la col·laboració de Miqui Forteza.

Sarabat d'Aran és una simbiosi dels dos tipus de repertori que portem, l'acústic i el de ball de plaça. Les veus són el pes específic de la formació i per això fem moltes cançons jugant-hi. La tipologia de les nostres actuacions va però molt lligada al tipus de demanda

que ens fan. En tenim unes per a fer més ball de plaça, més gresca, i unes altres de més íntimes, acústiques, on treballem més les veus, tot i que a vegades barregem els dos tipus de repertori.

És habitual que oferiu regularment tallers de danses? Ho considereu un complement necessari a la vostra actuació?

Fins ara no havíem fet gaires tallers allà on hem anat, bàsicament a la zona de l'Aran. Un cop sortit el disc hem començat a tenir actuacions a la resta de Catalunya i potser sí que és interessant fer una prèvia amb els quatre passos més bàsics perquè la gent pugui ballar.

Alguns membres del grup hem estat en colles de danses tradicionals en un moment determinat i per tant ens coneixem aquests passos. El que no podem fer és estar als dos llocs a la vegada, a l'escenari i a la plaça, i per això a vegades ens acompanya una altra persona encarregada del ball.

A la Val d'Aran hi ha actualment danses vives, no espectacles, que les balli la gent en una data determinada?

S'ha perdut força, i per aquest motiu és un dels objectius que

tenim fixat a curt termini, intentar que tothom torni a ballar. En una de les sortides que vam fer a una vall occitana d'Itàlia ens va sorprendre veure músics tocant en un escenari i centenars de persones ballant amb els passos corresponents, que tots tenien identificats. A l'Aran el monopoli dels balls tradicionals el tenien les colles de danses. Tota la gent anava a veure com ballaven però com a dansa viva s'havia perdut. El que va passar és que cada colla va anar fent modificacions a la coreografia per a crear un espectacle, per tal que tot plegat quedés més visual de cara al públic.

Tenim sort que encara queden persones que saben ballar aquestes danses, perquè moltes de les colles van néixer fa quaranta anys o menys i a més els seus membres han fet un bon treball d'investigació.

D'aquests balls i danses que parreu, quines serien les més representatives de la Val d'Aran?

La zona ha rebut influències molt diverses i per això hi ha danses diferents. Hi ha balls plans que tindrien més relació amb Catalunya, hi ha els rondeus, d'influència totalment occitana, algun tipus de jota, les albadès... L'Aran és un lloc de frontera entre territoris i això es nota en la música i la dansa.

Com va reaccionar el públic a la vostra aparició? Des de llavors ha sorgit algun altre grup o hi ha expectatives que això succeeixi?

Des del 2006, quan vàrem començar, han sortit grups però no de música tradicional. Hi ha un cert moviment musical que no sé si el vam engegar nosaltres o es va engegar espontàniament. De música tradicional però de moment som els únics i sí que ens agradaria que s'ampliés l'oferta.

Jo crec que la reacció del públic ha anat canviant una mica. Al començament segurament vam crear moltes expectatives per a veure què fèiem perquè allà ens

coneixem tots. Vam ser ben rebuts d'entrada, i de mica en mica ens vam donar a conèixer més enllà. Un punt d'inflexió va ser quan vàrem anar al Tradicionari i evidentment amb l'aparició del disc, que ens ha suposat molt més reconeixement al carrer.

Estem sorpresos perquè van sortir moltes actuacions, cada vegada més a fora de la Val d'Aran. Hem estat a València, a Barcelona, a Frankfurt, a Itàlia, al sud de França... Potser ens veuen com un grup original, diferent, pel fet de provenir d'on venim.

A la Val d'Aran quina és la salut de la cultura popular i quin recolzament rep de les institucions? Hi ha algun festival o certamen que impulsi aquest tipus de música?

Com a altres llocs, la cultura popular s'ha mantingut gràcies a l'esforç de la societat civil. En aquests moments, en relació a les institucions, hi ha un greu problema de finançament que ja ens ve d'anys enrera i no es poden cobrir totes les demandes. El recolzament que s'hi pot donar no és suficient i es necessitarien més recursos però també més empenta de totes les parts implicades.

A l'Aran no hi ha cap tipus de trobada ni festival. A Rodés, a Occitània, es fa tota una setmana de creació cultural en occità on també hi ha música i dansa. És un esdeveniment de referència i a Bramatopin hem parlat de fer un projecte semblant, que nosaltres poguéssim ser-ne el motor, encara que no ho veiem fàcil.

Com heu dit, el disc ha suposat una interessant promoció del grup, però a part d'aquest, quines altres maneres teniu per a donar-vos a conèixer?

Tenim molta sort, perquè abans de formar el grup, cadascun de nosaltres ja estava molt ficat en el món musical. Comptàvem amb molts contactes i coneguts i això ens ha obert moltes portes. Tenim també un bloc i hem enviat el disc de promoció a molts festivals.

Gran part de les actuacions que ens surten provenen de contactes anteriors, i a més el boca a boca ha funcionat, a part que hem actuat en llocs estratègics, com la fira de Manresa o el Tradicionari de Barcelona, que ens han promocionat molt bé.

Us heu plantejat mai la professionalització?

Seria impossible, perquè significaria renunciar a vides muntades fa molts anys, en el món de la política, la comunicació... A més viure d'aquest tipus de música és molt difícil, sobretot de la zona on provenim. La professionalització li trauria l'encant que té en aquests moments. Ara mateix per a nosaltres és un hobby, i a més a més si fos una obligació segurament patiríem.

Portada del seu primer disc Sarabat d'Aran.

BRAMATOPIN

Sarabat d'Aran

www.bramatopin.blogspot.com

bramatopin@hotmail.com

Tel.: 678 675 680